

Ljerka Tomljenović-Biškuć

FILM U KAZETI I NOVE MOGUĆNOSTI U NASTAVI STRANOG JEZIKA

Živimo u vrijeme elektronike, a raznoliki mediji komunikacije igraju sve važniju ulogu u životu čovjeka. Razumljivo je da tehnika prodire i u nastavu, posebno u nastavu stranog jezika. Gotovo je nezamislivo poučavati strani jezik samo uz pomoć udžbenika, pa se u našim školama sve više javlja multimedijalan pristup učenju jezika. Osim udžbenikom nastavnici se u svom radu koriste televizijskim tečajevima, AV-tečajevima, vježbama uz pomoć gramofonskih ploča i magnetofonskih vrpce i dr., a služe se i raznolikim tehničkim pomagalicama da bi nastavu što više oživili te je učinili privlačnijom i efikasnijom.

Vrijednost i važnost vizualnog momenta u nastavi stranog jezika je neosporna. Među ostalim pomoćnim sredstvima na tom području htjela bih spomenuti film, koji je ponekad izvor informacije, a ponekad samo polazna točka za razvijanje govornog komuniciranja, odnosno za provođenje vježbi koje pridonose samostalnom govornom komuniciranju kao konačnom cilju nastave stranog jezika.

Ovdje ne bih govorila o raznim oblicima iskorištavanja filma kao nastavnog sredstva, o svim njegovim prednostima i eventualnim nedostacima, već bih se osvrnula na jedno novo nastavno sredstvo, a to je film u kazeti.

U našoj zemlji se, doduše, još ne proizvode kazetni filmovi za nastavu stranog jezika, ali škole nabavljaju projektor »Technicolor 8« s ekranom, i to za rad u onim nastavnim predmetima za koje već postoji odgovarajući didaktički materijal.

Putem literature, kao i na seminarima upoznali smo se s tzv. »Cineloop«, kazetnim filmovima koji se zbog svoje kratkoće mogu vrlo dobro uklopiti u rad na satu stranog jezika na svim nivoima. Takvi filmovi ne moraju biti usko vezani uz sadržaj udžbenika, jer nastavnik može sam sastaviti popratni tekst na temelju filma, služeći se pritom vokabularom i strukturama poznatim učenicima onog nivoa kojima će prikazivati film.

Kratka kazetni filmovi (8 mm širine, dužine do 15 m, trajanje 3—5 minuta) mogu se u nastavi stranog jezika u prvom redu upotrijebiti za razvijanje govorne vještine. Praktični su za upotrebu na satu, jer je rukovanje projektorom jednostavno, film se prikazuje u nezamračenoj prostoriji, a možemo ga zaustaviti u svakom momentu da bismo na malom ekranu zadržali scenu o kojoj želimo voditi razgovor. Filmovi mogu biti u crno-bijeloj izvedbi ili u boji.

U literaturi¹ mogu se naći methodske upute o tome kako ćemo upotrijebiti 8-milimetarski trikfilm, u prvom redu kao sredstvo kojim se učenici postepeno osposobljavaju da počnu misliti na stranom jeziku koji uče te da steknu stanovitu vještinu i sigurnost u govornom izražavanju.

Međutim, tu nastavnik ima slobodne ruke, pa može takav film upotrijebiti i u druge svrhe. U svakom slučaju, prije nego što će ga primijeniti na satu nastave, mora točno odrediti cilj i u tančine isplanirati tok sata. Mora odlučiti hoće li se filmom služiti u svrhu prepričavanja sadržaja, uvježbavanja određenih jezičnih struktura, uvođenja novog vokabulara, ili će ga upotrijebiti samo kao vizualni stimulus za vođenje dijaloga. Učenici mogu, naime, s mnogo mašte sami ozvučiti takav film, tj. sastaviti dijalog koji bi osobe na filmu mogle voditi u prikazanoj situaciji.

Na jednom satu nastave njemačkog jezika u 3. razredu gimnazije (treća godina učenja) upotrijebila sam pozajmljeni kazetni film *Kišobran*² te sam se služila specijalnim projektorom.

Sadržaj filma. Dva čovjeka susreću se na autobusnoj stanici. Jedan od njih ima u ruci kišobran, a drugi novine. Ulaze u isti autobus. Za vrijeme vožnje zajednički rješavaju križaljku u novinama. Na autobusnoj stanici, izlazeći iz autobusa, jedan od oba putnika zamjenjuje svoj kišobran s tuđim štapom. Autobus odlazi. Kiša pada, putnik kisne na ulici.

Prije prikazivanja filma pripremila sam učenike tako da sam putem razgovora o nekim drugim situacijama uvela novi vokabular, kojim će se učenici moći služiti pri prepričavanju sadržaja, npr.:

klopfen — ich klopfe an die Tür
— ich klopfe an die Schulter
aufspannen — den Regenschirm öffnen

Bila je to prva faza rada.

U drugoj fazi projicirala sam film bez popratnog teksta. Učenici su pažljivo pratili radnju filma.

U trećoj fazi rekonstruiran je sadržaj filma putem pitanja, kao npr.:

Wo warten viele Leute?
Was machen sie im Bus während der Fahrt?
Womit stößt ein Fahrgast den anderen? itd.

U slijedećoj fazi rada osvrnula sam se na način saobraćaja s nepoznatim i poznatim osobama. Učenici su pitanjima bili potaknuti da razmisle o tome kako bi vodili razgovor u jednom, a kako u drugom slučaju (die Anrede, die Höflichkeitsform, das Benehmen), npr.:

Waren die zwei Männer Fremde oder Bekannte?
Woran konnte man das merken? itd.

Nakon ponovnog gledanja filma učenici mogu prepričavati sadržaj prema nekim natuknicama i pokušati da rekonstruiraju razgovor na autobusnoj stanici prije ulaska u autobus ili razgovor u autobusu. Da bih ih donekle osposobila za to, pripremila sam kratke dijaloge na grafofoliji. Uz osnovni dijalog, tj. model dijaloga, dala sam i nekoliko stimulusa da bi učenici supstituiranjem elemenata mijenjali sadržaj dijaloga, npr.:

¹ Libbisch: *Neue Wege im Sprachunterricht*. G. Fleming: *Der 8-mm Zeichentrickfilm*. Diesterweg, 1965

² Informativni centar Savezne Republike Njemačke — Zagreb.

An der Haltestelle

Frank: Guten Morgen, Hans.
Schreckliches Wetter.

Hans: Guten Morgen, Frank.
— A — furchtbar.

Frank: — A — auch.
Wohin gehst du?

Hans: Ich gehe — B —.
Und du?

Frank: Ich gehe — B —.
Auf Wiedersehen!

A

es regnet
es schneit
es donnert

B

ins Büro
nach Hause
zum Arzt
einkaufen

Im Bus

Frank: Hast du

Hans: Ja, ich habe
Wir fahren so lange.

Frank: muß man haben, wenn man eine so lange Strecke fährt.

Hans: Ja, ist immer in meiner Tasche.

eine Zeitung
eine Zeitschrift
ein Buch
ein Kreuzworträtsel

Pošto su učenici neko vrijeme u parovima vodili te dijaloge, slijedilo je proširivanje dijaloga uz pomoć ovih shema na grafofoliji:

1. X.: Was für ein schlechtes Wetter!

Y.: Ja, sehr

X.: Ein, so unangenehm.

Y.: Ja, es ist

X.: Es ist furchtbar kalt für Jahreszeit, nicht wahr?

Y.: Ja, der Winter ist früh

X.: Es ist und windig.

Y.: Ja, unmöglich zu gehen.

X.: Es ist furchtbar und regnerisch.

Y.: Ja, am besten zu Hause zu

2. X.: wird das Wetter? Was meinst du?

Y.: glaube, regnen.

X.: Vielleicht scheinen.

Y.: Nein, glaube So kalt ist, aber schön
wird bleiben.

X.: Ja, besser bestimmt nicht. Der Herbst vorbei,
und der da.

Y.: Es vielleicht ein Gewitter kommen. Der Himmel schön
ganz bewölkt.

Dijalog pod br. 2 vodi se o temi *lijepo vrijeme*.

Učenici su u posljednjoj fazi rada vodili slobodan razgovor, bez predložaka na grafofoliji.

Tema domaće zadaće bila je rekonstrukcija jednog od dijaloga prema vlastitom izboru.

Budući da je polazna točka čitavog rada na stjecanju govorne vještine bio film, taj je vizualni stimulus znatno motivirao učenike na aktivno sudjelovanje u radu.

S obzirom na jednostavno rukovanje projektorom i kazetnim filmovima, kratki 8-milimetarski filmovi u kazeti, koji se mogu primijeniti u razne svrhe, obogatili bi i osvježili nastavu stranog jezika. Nadamo se da će domaća izdavačka poduzeća i na tom polju ubrzo pružiti školi pomoć te je opremiti i ovakvim didaktičkim materijalom.

Ljubica Šprajcer

KAKO PRIMJENJUJEM GRAFOSKOP U NASTAVI RUSKOG JEZIKA

Kao jedno od najkorisnijih novih nastavnih pomagala javio se u posljednje vrijeme u našim učionicama — grafoskop. Široka mogućnost primjene tog nastavnog pomagala omogućila nam je da racionaliziramo dragocjeno vrijeme školskog sata i na taj način lakše ostvarimo cilj koji pred nas i pred učenike stavlja nastavni program: usvajanje govornog jezika do te mjere da se učenici mogu njime služiti u svakidašnjim životnim situacijama.

Dakako da rad s grafoskopom zahtijeva od nastavnika više vremena i samoinicijative, ali se to vrijeme ubrzo dvostruko vraća, i to ondje gdje je najpotrebnije — u razredu. Ako uz nove udžbenike budu izrađene i popratne folije za grafoskop, nama nastavnicima bit će posao mnogo lakši, a učenici će dobiti još jedno nastavno pomagalo izrađeno na profesionalnoj razini.

Međutim, praksa uvijek zahtijeva više nego što izdavači stignu ponuditi pa smo se i s tim nastavnim pomagalom morali pozabaviti najprije mi, praktičari.

U ovom kratkom prikazu željela bih iznijeti nekoliko primjera primjene grafoskopa u nastavi ruskog jezika, koji bi mogli poslužiti kao doprinos iskustvu onih koji ga upotrebljavaju, kao i poticaj da se to korisno pomagalo što više primjenjuje.

Folije za grafoskop u nastavi ruskog jezika podijelila sam u nekoliko skupina, i to prema etapi sata u kojoj ga primjenjujem i prema tipu sata na kojem ga primjenjujem.

Kako objašnjavanje domaćih zadataka i kontrola ispravnosti zahtijevaju prilično mnogo vremena, odlučila sam da dio zadataka prenesem na folije kojima se služim pri objašnjavanju (u završnoj etapi sata) i provjeravanju (u početnoj etapi slijedećeg sata). To su uglavnom zadaci tipa dopunjavanja, sastavljanja pitanja prema slikama, tipa uspoređivanja i sređivanja i drugi. Za svaki zadatak izrađuju se dvije folije: osnovna, u kojoj je ispušteno rješenje, i dodatna, na kojoj su ispisana samo rješenja (drugom bojom ili potcrtana). Metodski postupak pri objašnjavanju zadataka razlikuje se od onoga pri provjeravanju. U prvom slučaju projicira se folija bez rješenja — učenici rješavaju rečenicu po rečenicu. Ako nastavnik osjeti da je učenicima nešto teže, objašnjava im projicirajući i rješenja. Pri provjeravanju zadatke projicirat ćemo učenicima obje folije odjednom: oni ispravljaju zadatke, a zatim utvrđujemo koliko je bilo pogrešnih odgovora.